

Dit is een Bijlage uit de notitie "Exit OGGz"

door Tisok/Nina van den Berg en doenendenken/Johan Slegers

Bijlage 3. Systeemwereld versus leefwereld.

In teksten over het sociale domein kom je vaak het onderscheid tegen tussen 'systeemwereld' en 'leefwereld'. De systeemwereld is meestal de boze bureaucratie en de leefwereld is dan waar het echt om draait (of zoiets). De tegenstelling wordt zelden opgeheven.

Politici, bestuurders, ambtenaren en ook adviseurs zijn 'van de theorie': zij staan op afstand. Hun perspectief is niet onwaar, maar slechts het halve verhaal. Cliënten, ervaringsdeskundigen en hulpverleners zijn 'van de praktijk', ook hun verhaal is slechts een van de perspectieven op de zaak. De vraag is hoe je de verschillende perspectieven bij elkaar kunt brengen.

Systeemwereld	Leefwereld
Theorie / abstract / objectief / extern / daar-en-dan	Praktijk / concreet / subjectief / intern / hier-en-nu
Achteruit verklaren	Vooruit leven
Eenvoudig oorzaak en gevolg	Wederzijds afhankelijk
Stromende rivier vanaf een berg gezien	De stroming vanuit de rivier ervaren
De straten van New York vanaf een wolkenkrabber	Als voetganger je weg banen door de mensenmassa
Organisaties zijn inert, traag. Verandering is episodisch, een dramatische/revolutionaire aanpassing die noodzakelijk is omdat men de veranderende omgeving niet heeft bij kunnen benen.	Organisaties zijn zelf-organiserend. Verandering is een constante, een kwestie van doorlopend en cumulatief evolueren van werkprocessen en sociale patronen.
Concepten voor verandering: vervangen en verplaatsen van mensen, programma's, middelen, onderdelen, etc. met de nadruk op snelle aanpassing.	Concepten voor verandering: improvisatie, vertalen en leren, met nadruk op langdurig aanpassingsvermogen, uitbreiding van het repertoire van de organisatie om te reageren op situaties.

De ideale organisatie is in staat tot voortdurende verandering en daarvoor zijn beide vormen van verandering nodig, vanuit beide perspectieven (de systeemwereld en de leefwereld): doorlopend al doende leren en aanpassen op kleine schaal en als de inertie toch oploopt (wat onvermijdelijk is) afgewisseld met korte periodes van dramatische verandering.